

Samfunnsfag: kjenneteikn på måloppnåing

Rettleiande nasjonale kjenneteikn på måloppnåing for standpunktvurdering etter 10. trinn.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 10.03.2016

Kva er kjenneteikn på måloppnåing?

Kjenneteikn på måloppnåing er beskriving av kvaliteten på kompetanse i fag. Kjenneteikna tek utgangspunkt i kompetansemåla slik dei er beskrivne i læreplanane. Kjenneteikna er utforma på tvers av hovudområda i faga for å uttrykkje kompetanse i faget som heilskap. Kjenneteikna må derfor brukast saman med læreplanane.

Kjenneteikna på måloppnåing er meint å vere ei støtte for standpunktvurderinga og skal gi ei felles nasjonal retning for vurderingsarbeidet. Kjenneteikna på måloppnåing er utforma slik at dei skal gjere lokal konkretisering og tilpassing mogleg. Samarbeid mellom kollegaer om kompetansemål og kjenneteikn kan bidra til ei felles forståing og eit felles språk om kva elevane skal lære, og kva som kjenneteiknar ulik grad av måloppnåing. Eit slikt tolkingsfellesskap inneber ikkje at all vurdering skal gjerast på ein bestemt måte, men at felles drøfting og forståing av vurderingsgrunnlaget kan fremje rettferdig vurdering av kompetansen til kvar enkelt elev.

Kjenneteikna er utforma på tre nivå

Kjenneteikna er utforma på tre nivå: for standpunktkarakteren 2 med beskrivingar av låg kompetanse i faget, for standpunktkarakterane 3–4 med beskrivingar av nokså god og god kompetanse i faget og for standpunktkarakterane 5–6 for beskrivingar av mykje god og framifrå kompetanse i faget. Karakterbeskrivingane finn de i forskrift til opplæringslova § 3-4.

Standpunktkarakteren gir uttrykk for kompetanse i faget og skal fastsetjast på bakgrunn av dei samla

kompetansemåla i faget. Ein elev kan vise kompetanse på ulike nivå i matrisa. Elevane bør bli kjende med kjenneteikn på måloppnåing på eit tidleg tidspunkt i opplæringa, slik at dei veit kva som er forventa av dei når standpunktkarakteren skal fastsetjast. Kjenneteikna, brukte saman med læreplanen, skal hjelpe læraren til å vurdere eleven sin samla kompetanse i faget.

Kjenneteikna skal vere til støtte for standpunkt, men bør òg brukast undervegs i opplæringa:

- Presenter og diskuter kjenneteikna med elevane dine tidleg i opplæringa slik at dei forstår kva som er forventa av dei ved avslutninga av opplæringa. I dialogen mellom lærar og elev er det viktig å formulere realistiske mål tilpassa den enkelte.
- Bruk kjenneteikna undervegs i tilbakemeldingane dine til elevane, slik at dei veit kvar dei er og kvar dei skal, og korleis dei skal komme seg til målet.
- La elevane vurdere seg sjølve med utgangspunkt i kjenneteikna

Kjenneteikn på måloppnåing tek utgangspunkt i kompetansemåla slik dei er beskrivne i læreplanane, og er beskrivingar av kvaliteten på kompetanse i fag. Kjenneteikna i samfunnsfag er laga for å gi læraren støtte til å vurdere eleven sin samla kompetanse i faget. Inndelinga i kategoriane «fakta, omgrep og bruk» og «vurdere og argumentere» er meint som verktøy for å kunne gjere dette på tvers av hovudområda i læreplanen. Kjenneteikna må lesast horisontalt for å lese progresjonen mellom dei ulike nivåa og vertikalt for å finne eleven sin samla kompetanse. Sjå kompetansemåla og kjenneteikna i samanheng og diskuter kjenneteikna med kollegaene dine.

Fakta, omgrep og bruk

Karakteren 2	Karakterane 3 og 4	Karakterane 5 og 6
Eleven gir att delar av relevant innhald i faglege framstillingar	Eleven gir att relevant innhald i faglege framstillingar	Eleven gir att relevant og sentralt innhald i faglege framstillingar
Eleven bruker nokre fagomgrep og noko fagkunnskap og kan vise til enkle, relevante eksempel	Eleven bruker fagomgrep, fagkunnskap og eksempel i relevante samanhengar	Eleven bruker og forklarar faglege omgrep og modellar og problematiserer og utviklar relevante framstillingar med eksempel
Eleven beskriv nokre forskjellar og likskapar knytte til faglege tema	Eleven beskriv sentrale forskjellar og likskapar knytte til faglege tema	Eleven beskriv sentrale forskjellar og likskapar knytte til faglege tema på ein presis og nyansert måte

Vurdere og argumentere

Karakteren 2	Karakterane 3 og 4	Karakterane 5 og 6
Eleven argumenterer ut frå forventningar om årsak og verknad	Eleven argumenterer og vurderer ut frå forståing av årsak og verknad	Eleven argumenterer og vurderer ut frå forståing av komplekse årsaks- og verknadsforhold
Eleven gir att delar av andre sin argumentasjon og gir uttrykk for eigne meiningar	Eleven gir att hovudtrekk i andre sin argumentasjon og grunngir eigne meiningar	Eleven argumenterer sakleg for eigne og andre sine synspunkt ut frå ulike perspektiv og ulik forståing
Eleven finn lett tilgjengeleg informasjon i ulike typar kjelder og gir att denne informasjonen	Eleven finn relevant informasjon i ulike typar kjelder, vurderer og bruker informasjonen på ein formålstenleg måte	Eleven finn relevant informasjon i ulike typar kjelder, vurderer og bruker informasjonen på ein kritisk og nyansert måte

Karakteren 1 uttrykkjer at eleven viser lågare måloppnåing enn det som det er gjort greie for ovanfor.